

Hướng dẫn soạn văn lớp 6 – Bài: Hồ con có nghĩa

I. Về thể loại

Truyện trung đại Việt Nam

Trong lịch sử văn học Việt Nam, thời trung đại (thường được tính từ thế kỉ X đến cuối thế kỉ XIX), thể loại truyện văn xuôi chữ Hán đã ra đời có nội dung phong phú và thường mang tính chất giáo huấn, có cách viết không giống hẳn với truyện hiện đại.

Ở đây vừa có loại truyện hư cấu (tưởng tượng nghệ thuật) vừa có loại truyện gần với kí (ghi chép sự việc), với sử (ghi chép chuyện thật). Cốt truyện hầu hết còn đơn giản. Nhân vật thường được miêu tả chủ yếu qua ngôn ngữ trực tiếp của người kể chuyện, qua hành động và ngôn ngữ đối thoại của nhân vật. Riêng truyện Mẹ hiền dạy con (trích Liệt nữ truyện) của Trung Quốc ra đời sớm hơn nhưng cũng tạm xếp vào cụm bào gọi là truyện trung đại, vì cách viết giống nhau

II. Tóm tắt sự Con Hồ có nghĩa

Truyện Con hồ có nghĩa gồm hai câu chuyện về loài hồ.

Truyện thứ nhất: Một bà đỡ họ Trần người huyện Đông Triều một đêm nọ được hồ công vào rừng. Đến nơi bà thấy một con hồ cái đang sinh nở rất khó khăn bèn giúp hồ cái sinh con trót lọt. Hồ đực mừng rỡ đào lên một cục bạc biếu bà. Nhờ có cục bạc của hồ mà bà sống qua được năm mất mùa đói kém.

Truyện thứ hai: Bác tiều ở huyện Lạng Giang đang bở củi ở sườn núi thấy một con hồ bị hóc xương bèn giúp hồ lấy xương ra. Để tạ ơn, hồ biếu bác một con nai. Khi bác tiều mất, hồ đến viếng. Từ đó, mỗi lần giỗ bác, hồ lại đưa dê hoặc lợn về biếu gia đình bác.

III. Hướng dẫn soạn bài Con Hồ có nghĩa

Câu 1. Văn bản này thuộc thể văn gì? Có mấy đoạn? Mỗi đoạn nói gì?

Trả lời:

Văn bản này thuộc thể loại văn xuôi. Truyện có hai đoạn:

- Đoạn một kể chuyện xảy ra giữa hồ và một bà đỡ.
- Đoạn thứ hai kể chuyện con hồ có nghĩa với người tiều phu.

Câu 2. Với văn bản này, biện pháp nghệ thuật cơ bản, bao trùm được sử dụng là biện pháp gì? Tại sao lại dựng lên chuyện “Con hồ có nghĩa” mà không phải là “Con người có nghĩa”?

Trả lời:

Biện pháp nghệ thuật chủ yếu được sử dụng trong Con hồ có nghĩa là biện pháp nhân hoá. Kể chuyện loài hồ có nghĩa là để tạo ra sự so sánh tương phản, nâng cao hiệu quả giáo dục. Con hồ

Hướng dẫn soạn văn lớp 6 – Bài: Hồ con có nghĩa

vốn là loài cầm thú rất hung dữ, vậy mà trong cách cư xử còn có nghĩa tình. Con người hơn hẳn loài cầm thú, trong cuộc sống càng phải cư xử có nghĩa hơn.

Câu 3. *Chuyện gì đã xảy ra giữa bà đỡ Trần (người huyện Đông Triều) với con hổ thứ nhất và giữa bác tiều (ở huyện Lạng Giang) với con hổ thứ hai? Trong mỗi chuyện, chi tiết nào em cho là thú vị? Chuyện con hổ với bác Tiều so với chuyện con hổ với bà đỡ Trần có thêm ý nghĩa gì?*

Trả lời:

Con hổ thứ nhất với bà đỡ Trần.

– Các hành động:

- + Gõ cửa cổng bà đỡ
- + Cầm tay bà, nhìn hổ cái nhỏ nước mắt.
- + Mừng rỡ, đùa giỡn với con.
- + Đào cục bạc tặng bà đỡ.
- + Vẫy đuôi, vẻ tiễn biệt, rất chu đáo, có lễ nghi.

Con hổ hết lòng yêu thương vợ con, lo lắng đến mạng sống của cô vợ trong cuộc sinh nở đầy bất trắc. Hổ không nói được, nhưng cử chỉ cầm tay và đỡ rồi nhìn hổ cái là cách thể hiện hay nhất. Hổ đền ơn và cư xử thâm tình ân nhân với bà đỡ.

– Con hổ thứ hai với bác tiều phu:

- + Mắc xương, lấy tay móc họng.
- + Nằm ngục xuống, há miệng nhìn bác tiều phu cầu cứu.
- + Tạ ơn một con nai.

+ Hơn mười năm sau, khi bác tiều chết. Hổ đến trước mộ nhảy nhót, đầu dụi vào quan tài, gầm lên ai oán và chạy quanh quan tài.

Con hổ thứ nhất chỉ trả ơn bà đỡ Trần có một lần, con hổ thứ hai mang ơn nghĩa và trả nghĩa suốt đời, ngay cả khi bác tiều đã mất.

Câu 4. *Truyện Con hổ có nghĩa đề cao, khuyến khích điều gì cần có trong cuộc sống con người?*

Trả lời:

Hướng dẫn soạn văn lớp 6 – Bài: Hồ có nghĩa

Truyện Con hổ có nghĩa đề cao cách sống nghĩa tình trong cuộc sống của con người. Làm người phải biết giúp đỡ nhau khi hoạn nạn, ngược lại, khi được người khác giúp đỡ phải biết ghi nhớ ơn nghĩa, tìm cách báo đáp ơn nghĩa ấy.

IV. Soạn phần luyện tập Con Hổ có nghĩa

Bài 1: Em hãy kể về một con chó có nghĩa với chủ. Nếu chưa biết để kể thì hãy nhờ bố mẹ hoặc ai đó kể cho nghe và từ đó viết vài lời cảm nghĩ?

Trả lời:

Cách đây bốn năm, lúc em mới học lớp hai, ông ngoại cho một con chó nhỏ khoảng vài tháng tuổi, lông màu nâu sẫm. Em đặt tên cho nó là Lắc-ki.

Lúc trưởng thành, Lắc-ki có thân hình rất đẹp: ngực nở, bụng thon, bốn chân cao và mảnh. Chiếc đầu nhỏ, đôi tai nhọn dựng đứng, cặp mắt tinh nhanh. Chiếc mũi đen ướt đánh hơi rất tài. Đã nhiều lần, nó tấn công và giết chết những con chuột cống đáng ghét dám mò vào bếp ăn vụng.

Lắc-ki thông minh lắm. Dường như nó hiểu được tiếng người, hiểu được ý định của chủ. Vì em chăm sóc Lắc-ki từ nhỏ nên nó gắn bó với em hơn cả. Trừ những lúc đi học, còn ở nhà thì em đi đâu, Lắc-ki cũng theo sát như hình với bóng. Nó rất thích chơi trò kéo co với em và phần thắng bao giờ cũng thuộc về nó. Vì Lắc-ki khôn như vậy nên còn đặt thêm cho nó một biệt danh là Lực sĩ.

Hướng dẫn soạn văn lớp 6 – Bài: Hổ con có nghĩa

Ban ngày, Lắc-ki nằm trước thềm nhà, mõm gác lên hai chân trước, mắt lim dim. Nó chẳng ngủ đâu mà đang trông nhà đấy! Một tiếng động nhẹ, một bóng người thoáng qua ... nó đứng phắt lên, dong tai nghe ngóng. Tiếng sủa của Lắc-ki lớn và vang. Trông bộ dạng của nó lúc giận dữ, kẻ có ý xấu phải lùi xa. Ban đêm, nó ít ngủ, cứ đi loanh quanh để giữ nhà. Có nó, mọi người rất yên tâm

Ấy thế nhưng đối với người thân, Lắc-ki lại rất hiền. Nó thích bày tỏ tình cảm bằng cách bắt tay, ngoáy tít cái đuôi hay nằm khoanh dưới chân chờ lệnh. Lòng trung thành của Lắc-ki đã để lại trong em một ấn tượng không thể nào quên.

Mùa hè năm ngoái, vào một buổi chiều, bạn Quốc và bạn Tùng rủ em ra kênh tắm. Con kênh mới đào dẫn nước ngọt tưới mát cho cả một vùng. Từ ngày có dòng kênh này, quê em bốn mùa phủ kín một màu xanh của lúa khoai, cây trái ...

Chiếc cầu bắc ngang kênh là nơi bọn con trai chúng em tụ tập vui chơi nô đùa hàng ngày. Chiều hôm ấy, chơi chán trò rồng rắn, trò đánh trận giả ... cả đám ùa xuống dòng kênh té nước vào nhau là la hét vang trời. Sau đó, chúng em thách nhau bơi thi xem ai giỏi nhất.

Vốn là dân “không sợ nước” và bơi cũng khá, em nhận lời ngay. Sau tiếng hô bắt đầu của cu Tèo, ba “vận động viên” nhảy ùm xuống kênh, trở tài bơi lội. Chẳng đầu tiên, em vượt lên trước Quốc và Tùng cả đoạn dài. Tính hiếu thắng trời dấy, em dồn sức bơi thật nhanh để về đích trước.

Nhưng ... Ôi! Sao chân trái của em tự nhiên cứng đờ và đau quá thế này! Em đã bị “chuột rút”. Không thể duỗi chân ra bơi tiếp được nữa nên em vội kêu to nhưng càng kêu, nước càng ộc vào miệng nhiều hơn. Em mất thăng bằng, lạng người đi rồi trôi theo dòng nước. Phen này chắc em chết mất!

Trong cơn hoảng hốt, bỗng ta em quờ vào một vật gì đó mềm và ấm. Rồi hình như có ai đó túm chặt lấy quần em, cố lôi đi. Em định thần nhìn lại thì hóa ra là Lắc-ki, chú chó thân yêu. Nó đã dũng cảm lao xuống cứu em trong cơn nguy hiểm. Vừa lúc đó, Quốc và Tùng cũng đã đến kịp thời. Cả ba dìu em vào bờ. Lắc-ki rùng mình rũ nước rồi mừng rỡ chạy quanh em, cất tiếng sủa vang.

Được nghe chuyện chú chó liều mình cứu chủ, ai cũng khen là con chó có nghĩa. Từ hôm ấy em và tất cả những người thân trong gia đình càng yêu quý Lắc-ki hơn.